

Odmevi s pokrajinske skupščine.

ZA DEKLARACIJO!

I.

Uvidevam, da je polemika sama nezadostna, da se razčisti vrsta perečih vprašanj v organizaciji. Ne gre za poedine sporne slučaje, ampak za vse organizacijske udejstvovanje, ki ji je deklaracija postavila nov temelj. Četudi se v zadnjih časih nikdar ni skušal kritično zajeti ves kompleks organizacijskih vprašanj, vendar je pojaljenje kritike na različnih straneh in v različnih smereh znak, da stanovska organizacija v resnici še ni iz prehodne dobe, v katero jo je potisnila deklaracija, kaj šče, da bi bila deklaracijska načela trdno zasidrana in ustaljena v stanu! Opozicijski nastopi po raznih društvi, konflikti, potek letošnje pokrajinske skupščine, posebno pa še dejstvo, da prihaja kritika iz vrst učiteljstva najrazličnejših svetovnih naziranj, brez ozira na kako politično opredeljenost, dokazujejo, da stanovska organizacija še ni izvedla tega, kar si je bila postavila z deklaracijskimi načeli, da pa teži za tem morda bolj kot kdaj prej. Ne v osebnostih, ne v posrednih skupinah učiteljstva (kakor se hoče tu in tam razlagati), marveč v doslednosti izvajanja deklaracijskih načel v splošnem in v njih aplikaciji za vse stanovsko organizacijsko udejstvovanje v podrobnem leži bistvo stvari vsega gibanja, ki se javlja v organizaciji.

Moti se torej, kdor vidi osebnosti, malokontentstvo, ambicijo mesto stvari, kakor se moti, kdor hoče odpraviti kritiko z dnevnega reda s tem, da jo bagatelizira in vztrajno ošteva z demagogijo. Gre za deklaracijo, za prekršanje stanu v njenem duhu, kar se je doslej doseglo le deloma, gre za izvedbo deklaracije v njenih konsekvencah, v čemer se danes organizacija ne giblje naprej, ampak nazaj. Zato je skrajni čas, da se kritično ozremo na razvoj stanu v zadnjih treh letih, in sicer z ozirom na vse, kar je deklaracijska ideja hotela in kar je obrodila, oziroma bi bila morala obroditi sadu.

Deklaracija je osnova, na kateri naj bi se preoblikovala organizacija. Ni mogoče zanikati, da bi se ne bili napravili poskusi za ta preporod. Vendar izgleda, kakor bi bilo šlo leta 1926, bolj za saniranje težko bolne organizacije kot pa za duhovno prekršanje stanu v smislu ideje. Šele 4. februarja 1927 je na seji širjega sosveta v Celju poročal tov. Ribičič o delovnem programu v smislu deklaracije in šele 19. maja istega leta je poverjenik Skulj v članku »Nova kulturna smer naše prerajene organizacije« razvil misli, ki naj bi bile vodilne v odnosu učiteljstva do naroda, posebno do kmečkega ljudstva.

Izvajanja tov. Ribičiča vsebujejo mnogo resnic in mnogo navodil bodisi glede idejnega bodisi upravnega preobrazenja stanovske organizacije. Da niso bila načela deklaracije splošna duhovna last slovenskega učiteljstva že ob rojstvu deklaracije, priznava tov. Ribičič takole: »... vse naše delo se je koncentriralo v to, da zdravi instinkt slovenskega učiteljstva postavimo na realna tla, ga učvrstimo in mu damo žive vode. Trenutno navdušenje smo hoteli izpremeniti v stalno in neomajno prepričanje. Zato so bile debate o novi smeri neobhodno potrebne, kajti mi nečemo vladati nerazsodne mase, ki jo vsaka nasprotna masa preorientira v nasprotno smer in ki jo je treba držati z različnimi drobtinami dvomljive vrednosti; mi nečemo biti poveljniki zafrontarskih junakov, ampak hočemo postati vsi enakovredni boritelji resnice in pravice v prvih bojnih vrstah.« (Podčrtal podpisani).

Pojmi torej niso bili povsem jasni, četudi je zdravi instinkt jasno govoril. Razsulo organizacije, ki smo ga imeli do leta 1926., je torej zahtevalo mnogo zamujenega, novega dela med učiteljstvom, ker mu bolna organizacija ni mogla dati zdrave orientacije. Vprašanje je, ali in koliko se je to delo, ta preporod v smislu nove ideje o stanovski organizaciji res izvršil. Mimogrede povedano, se v tej smeri nikdar ni storilo dovolj. Klasična priča nam je Cankar v spisih, ki rišejo učitelja. Pa tudi politiki nam dajejo — nostra culpa! — zelo žalostna spričevala. Naj navedem tu, kaj piše Šuklje v svojih spominih za dobo 1870.—80: Posebno neznajanje so se

skazali stradajoči, sramotno plačani učitelji; najhujši panslavisti so se naenkrat našli sredi nemške stranke ter se na komando deželnega šolskega nadzornika Pirkerja in pod vodstvom vadniških učiteljev Sime. Eppicha in drugih veljakov navduševali za kulturno misijo nemškega življa med našim narodom. — Če kdo, more le krepka organizacija prepričati da stan ne blodi in tone v sramoti. Pa to mimogrede!

Tov. Ribičič je slične stvari razumel, zato izvaja: »V središče vsega organizacijskega dela postavlja nova smer z vsem poudarkom zastopanje stanovskih interesov. Z uspehom pa lahko zastopa svoje interese le oni, ki ima obče priznano moč in poverilnico za to. Končni uspeh je zasiguran le onim, ki imajo ne le številčno, ampak tudi duhovno enotno ter odločno maso za seboj.«

Te besede so povsem razumljive šele v zvezi z nadaljnimi izvajanjem, kjer govori o bratomornih tendencah v stanu, inficiranih no mentaliteti dnevne strankarske politike. Smisel je torej: Učitelj zasleduj v svoji organizaciji stanovske koristi tako, da ga tudi stranka, h kateri morda pripada, ne more odvajati od tega. Stališče je edino pravilno v smislu deklaracijskih načel, da si tudi danes še ni prodrlo, na kvar stanu in organizaciji. Naši stanovski organizatorji bodo morali o tem še mnogo razmišljati, ako bodo hoteli res brez pridržka iti za ciljem, kakor ga kaže deklaracija. Kdor je za čisto izvajanje deklaracije, mora dosledno odklanjati vse, kar se posebno v tej smeri greši, sicer bo organizacija vsak dan slabša, dokler je ne bo siko fantstvo popolnoma izpodjedlo in zrušilo.

Kako naj se vrši organizacijsko delo za stanovske interese, pove tov. Ribičič pozneje. Reči moram, da je v tem pogledu širok, dasi se ne spušča v podrobnosti. Kar se tiče dela v narodu, ga spopolnjujejo izvajanja poverjenika Skulja, k čemur se povrnem pozneje.

Nekaj pa vidi tov. Ribičič pred seboj razločno: stanovske organizacije ni, če ni medsebojne stanovske strpnosti. Pravi: »Treba bo najti sredstva, da se člani vzgoje za skupni boj ter navajajo k medsebojni stanovski toleranci.«

To vprašanje je morda kardinalno vprašanje v organizaciji. Vsebuje vrsto vprašanj, na katera se do danes še ni odgovorilo: kakšna so sredstva, kako naj se vzgaja učiteljstvo za skupni boj, kako naj se pospešuje stanovska strpnost itd.

Nedvomno je tu odločilnega pomena, kako je izgrajena stanovska organizacija sama. Vidimo, da so se likvidirale stanovsko-politične organizacije, ki so obstojale pred deklaracijo. Logično bi bilo, da se z zgrajenjem enotne organizacije ne drže več administrativni kriteriji, ki so veljali do l. 1926. Če je prej veljalo v upravi enostavno majoriziranje, je to načelo nevzdržljivo, kakor hitro hočemo močno organizacijo, v kateri naj dobe tudi prejšnje ločine varno streho in to na podlagi tolerance. Ne sme se pozabiti, da je naša organizacija zgrajena na stanovskih interesih, z drugo besedo: na tovarštvu. Kako se torej izvaja strpljivost v taki organizaciji? Lahko se izvaja tiho, kot nekaj samoposrebi umevnega. Za tako izvajanje je treba ljudi, ki se znajo vzpeti tudi preko osebnih nasprotij. Kaj pa, če takih ni? V tem slučaju je treba dogovora, to se pravi sporazuma vsaj od časa do časa. A kako, če takega sporazuma ni? Tedaj se moti ravnovesje v organizaciji. Odgovornost pade v takem slučaju na onega, ki majorizira in ki misli, da je s tem zadeva končana. Menim, da so te konkluzije logične, zato zavračam na tem mestu pouk o pojmovanju deklaracije, ki mi ga daje tov. Dimnik v zadnjem »Učit. Tovarišu« v članku »Na kratko«. Najdite materialno, dobro solucijo vprašanja strpljivosti tudi za administrativna mesta v organizaciji, pokažite vsaj dobro voljo in nato šele imate pravico očitati drugim odgovornost. Opozicija, ki spričo majorizacije nima moči, da bi souveljala organizacijske zadeve, se more danes le boriti za čisto izvajanje deklaracijskih načel v organizaciji, dokler učiteljstvo vztraja na tej bazi stanovske organizacije, ki je edino pravilna.

Kakor rečeno, se tov. Ribičič zaveda pomena dobre administrativne uredbe organizacije. Piše: »Aktivnost organizacije je v mnogi meri odvisna od elastičnega notranjega ustroja in brezhibnega delovanja administracije, od čim tesnejših stikov društev s

poverjeništvu in poverjeništvu s centralo, toda brez kaknega birokratičnega centralizma, ki bi društvom in poverjeništvu jemal moč lastnega iniciativnega dela. To je problem ekspeditivne administracije, praktičnega poslovnika in modernih, širokogrudnih, razmeram prilagodjenih pravil.

Predvsem je treba glavni poslovnik spremeniti z razvojem časa, izdelati h glavnemu poslovniku pravilnike za nadzorni odbor, častni sod in druge pravilnike, ki jih predvideva glavni poslovnik. Poslovanje naših društev tudi ni brezhibno, zato je treba poslovnik tudi zanje, ki bo uredil in odpravil nedostatke, ki so se doslej opažali.

Če pogledamo danes, po preteku dveh let, vidimo, da smo še vedno tam, kjer smo bili, da torej niti v upravnem oziru nismo na boljšem, kaj šče v idejnem. Sestavila so se sicer pravila, ki bi dala možnost lastnega iniciativnega dela, toda ta pravila so se že enkrat potisnila z dnevnega reda, da se sedaj spet vračajo na tapet. Potrebni poslovniki, ki jih ni ali pa so nepopolni, povzročajo nered in slabo kri, toda »problem ekspeditivne administracije« ostaja tam, kjer je bil, ko je tov. Ribičič poročal o vseh administrativnih nedostatkih. Kdor pa vse te stvari vidi in jih pove ven, tvega, da se izreče nad njim anathema, ker baje ruši organizacijo. Kje in kako naj prične kritika, da se bo sploh upoštevala in da bo še kaj pomenjala za izboljšanje organizacije?

Tov. Ribičič govori tudi o vzgoji k disciplini in zavednosti. Pravi takole: »Notranja borbenost in zunanja udarna sila organizacije sta v najtesnejši odvisnosti od trdne stanovske discipline in stanovske zavednosti članstva. V teh je moralna hrbenica organizacije. Obstojta za nas nujno vprašanje, kako dvigniti pravo tovarštvu in stanovsko moralo v naših vrstah.«

To niso niti majhne, niti lahke stvari. Toda če ne pridemo dolga leta niti do primerljivih pravil in poslovnikov, če ne uredimo niti administrativnih zadev organizacije, pustimo v miru tudi idejne in moralne vrednote! Stanovska disciplina in zavednost, borbenost, tovarštvu in stanovska morala se v organizaciji, ki ne more urediti niti zgolj upravnih, notranjih organizacijskih vprašanj, ne bodo razvile nikdar, pa če je še toliko bistrih glav, ki vidijo vse potrebe. Škoda besed in časa, škoda vseh lepih načrtov, ki so obsojeni, da pa deajo drug za drugim v vodo!

Kdor gleda s kritičnim očesom razvoj stanovske organizacije, ve, da nismo dosegli tistega, kar smo pričakovali in kar bi bili lahko dosegli, če bi šli za vsemi konsekvencami deklaracijskih načel. Zato nam ne preostaja drugo kot borba za njih dosledno čisto izvajanje.

J. Pahor.

Učit. gospodarska poslovalnica.

—ug Kako izvršimo naročila pri Učiteljski gospodarski poslovalnici?

1. Naročilni list, ki ga je prejelo vsako šolsko upraviteljstvo naj se izpolni s pomočjo vložnega indiga v treh izvodih z istimi tekočimi številkami.

2. Original obdržite sami, prvo in drugo kopijo pa odpošljite na naslov: Učiteljska gospodarska poslovalnica v Mariboru.

3. Ta obdrži eno kopijo, drugo pa pošlje oni tvrdki, katero ste navedli v naročilnici, da naročilo izvrši. Le v primeru, da sami ne navedete tvrdke, odda naročilo UGP po svoji lastni uvidevnosti.

4. Blok naročilnice dobro shranite, ker pride Vam prav pri morebitnih reklamacijah in pri nadaljnjih naročilih.

Brezplačno Vam pošljemo na ogled družinsko revijo
Domači prijatelj
z mladinsko prilogo
„Naš obzor“

Pišite dopisnico na upravo
Ljubljana, poštni predal 291

Kdor oglašuje
ta napreduje!

Za jesen in zimo!
kupite volneno blago za obleke,
plaščice, suknje itd.

pri

Novaku

spec. trgov. sukna

Ljubljana 15

Kongresni trg št. 15

Najbolje in
najceneje

Drž. uradnikom tudi proti plačilu
na obroke

Oglejte si veliko izbiro!

Vsem šolam in krajnim šol. svetom oferiram

la-amerikansko prašno olje

brez duha, znamke HYGIENE,
oljnati karbolinej in karbolno kislino
po najnižjih cenah in vsako količino

Avgust Žlahtič

razpečevalec ameriških mineralnih produktov

Maribor, Grajski trg št. 1.

FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA * STRITARJEVA ULICA 5

Nudimo veliko izbiro angleškega in češkega blaga za gospode in dame. Krasna izbira v zastorih, posteljne preproge, pregrinjala in odeje. Pliš vzorčast in gladek za divane. Velike preproge v plišu in linolej. Belo blago za rjuhe in perilo v poljubnih širjavah

Žima, perje, puh, kapok
od najcenejše do najboljše vrste

Daje tudi na obroke / Postrežba točna in solidna